

MIS TOIMUB?

01.04.2026, 15:12

Eesti ajalugu Seine'i kaldal. Pariisi moodsa kunsti muuseumis avatakse kolme Eesti naiskunstniku grupinäitus (8)

Pariisi moodsa kunsti muuseumi näitusel „Eesti reaalsused“ esitletakse loomingut Olga Terrilt, Anu Põdralt ja **Kris Lemsalult**, kes avavad Eesti ajaloo kihte läbi ootamatult intiimse ja pingestava pilgu.

Emel-Elizabeth Tuulik
emelelizabeth.tuulik@delfi.ee

2024. aastal soetas Pariisis asuv Pompidou keskus Kris Lemsalu teose „Car2Go“, mida eksponeeritakse ka nüüdsel näitusel Pariisi moodsa kunsti muuseumis.

FOTO: JULIEN GREMAUD

Kuula artiklit 5 min

TELLIJALE AVATUD

Pariisi kevad toob kaasa midagi enam kui lihtsalt turismihooaja alguse. Nimelt avatakse 3. aprillil Pariisi moodsa kunsti muuseumis (MAM) näitus, mis viib Eesti kunstiloo otse Seine'i kaldale. Näitus „Eesti reaalsused“ ei ole ka pelgalt ülevaade kolme kunstniku tööst, vaid tihe ja kihiline pilk peaaegu sajandipikkusele loole, mida lääneeurooplane harva sellisel kujul kohtab.

Sellele ettevõtmisele annab erilise kaalu ka muuseum ise. 1937. aasta maailmanäituseks rajatud hoones tegutsev MAM on üks Pariisi keskseid moodsa ja kaasaegse kunsti institutsioone, kus on eksponeeritud selliste nimede nagu Pablo Picasso, Henri Matisse'i, Amedeo Modigliani ja Marc Chagalli looming.

See tähendab, et Eesti kunstnike teosed astuvad dialoogi mitte ainult omavahel, vaid ka Euroopa kunstiloo kõige mõjukamate autoritega – see on kontekst, mis paratamatult muudab nende vastuvõttu ja nähtavust.

Anu Põdra 2007. aasta teos „Limpsijad“

FOTO: HEDI JAANSOO

Püsimate ajalugu

Kõik sai alguse üsna konkreetsest huvist. Näituse kuraator Jean-Baptiste Delorme oli juba varem süvenenud Anu Põdra (1947–2013) loomingusse ja tema enda sõnul sündis kogu projekt just soovist tutvustada Põdra loomingut Prantsuse publikule, sest ta nägi selles midagi, mis ületab kohaliku konteksti piire. Põdra teoste vaoshoitus

ja materiaalne haprus, aga ka nende eksistentsiaalne teravus mõjusid Delorme'i hinnangul ootamatult kaasaegsena.

Eestisse reisisid ei otsinud Delorme siiski valmis „paketti“, vaid pigem võimalust luua uus tervik. Kumu kogudega tutvudes hakkas talle silma, et Põdra kõrval võiks kõlada ka teistsugune, varasem hääl. Nii jõudis ta Olga Terri (1916–2011) loominguni. Terri sõjajärgsed maalid, mida iseloomustab ajastu äng, pakkusid Delorme'i silmis ajaloolist sügavust, mis aitab Põdra tööde vaikset intensiivsust paremini mõtestada.

Kolmanda kunstnikuna lisandus Kris Lemsalu, kelle valimises mängisid rolli nii tema rahvusvaheline nähtavus kui ka väga selge, kehaline ja performatiivne kunstikeel. Delorme'i jaoks ei olnud Lemsalu siiski pelgalt kaasaegne kontrast, vaid oluline lüli, mis toob minevikust pärit pinged tänasesse päeva. Lemsalu 2016. aasta installatsioon „Car2Go“ ankurdab näituse ka laiemasse rahvusvahelisse institutsionaalsesse konteksti.

Delorme rõhutab, et nende kolme kunstniku kooslus näitusel ei püüa luua lineaarset ajalugu. Vastupidi, teda huvitab, kuidas teosed „suhetuvad orgaaniliselt“, kuidas eri ajastute isiklikud kogemused ja tajud hakkavad üksteist peegeldama.

„Nende looming hoidub suurtest ja kõikehõlmavatest narratiividest, mis annab teostele intiimse ja isikliku mõõtme,“ leiab Delorme. Just see intiimsus on kuraatorile võtmetähtsusega, sest see võimaldab vaatajal siseneda Eesti kunstilukku mitte faktide, vaid kogemuse kaudu.

Ajastute koor

2024. aasta jaanuaris alguse saanud näitust kirjeldab **Eesti kunstimuuseumi** peadirektor **Sirje Helme** kui haruldast võimalust Eesti kunsti rahvusvaheliselt esitleda. „MAM on väga väärikas muuseum ja Eesti kunstimuuseumil on äärmiselt hea meel, et meil avanes võimalus tutvustada Eesti kunsti Prantsuse publikule,“ rõõmustab Helme.

Helme sõnul ei ole näituse keskmes ainult kolm nime, vaid palju laiem ajalooline kogemus. „Olga Terri, Anu Põdra ja Kris Lemsalu looming esindab erinevaid aegu selle ligi 90-aastase perioodi jooksul, kõneleb erinevatest kontekstidest, hirmudest, pingetest ja probleemidest – traagilistest 1940-datest kaasaegse kunstniku turvalise vabaduseni,“ selgitab ta.

Olga Terri 1948. aasta teos „Suletud“
FOTO: STANISLAV STEPAŠKO | EESTI KUNSTIMUUSEUM

Tema hinnangul teeb Eesti ajaloo kujutamise keeruliseks just selle mitmekihilisus. „Sellest pikast ja keerulisest perioodist Eesti kunstiajalooos pole lääneeurooplastel kerge aru saada. Kõrvalpilgule on siinkandis 20. sajandi teisel poolel kõik nihkes, ühtpidi tuttav ja samas täiesti erinev, kord külmutatud ideoloogilistesse nõudmistesse, kord tormates kaasajale järele,“ räägib Helme.

Oluline roll on ka teoste liikumisel: osa tuleb Eesti kunstimuuseumi ja Tartu kunstimuuseumi kogudest, osa Anu Põdra pärandkogust. Kris Lemsalu toob kaasa nii uusi teoseid kui ka installatsiooni, mis on juba jõudnud Pompidou keskuse kogusse – märk sellest, et Eesti kaasaegne kunst on rahvusvahelisel areenil üha nähtavam.

Helme jaoks on oluline ka see, et näitus ei püüa midagi lihtsustada ega kõike lahti seletada. Pigem pakub see võimalust kogeda. Nagu ta vihjab, ongi Eesti kunstilugu sageli „korruga tuttav ja samas täiesti erinev“, mis võib osutuda selle suurimaks trumbiks.

Näitus jääb avatuks 19. juulini.

Kuidas see lugu Sind end tundma pani?

Rõõmsana

Üllatunult

Targemalt

Pettununa

Kurvana

Vihasena

SAMAL TEEMAL

- 24.03.2026 **FOTOD | Londonis avati enneolematult mastaapne Konrad Mägi isikunäitus (18)**
- 27.03.2026 **REPORTAAŽ | Konrad Mägi vallutab postuumselt Londonit ehk Hakklihakaste jõudis metropoli (17)**
- 19.03.2026 **FOTOD | „Pildid reisidelt“. Kumus avati 20. sajandi ühe olulisema Eesti kunstniku Karin Lutsu näitus (7)**
- 01.04.2026 **Muuseumid sotsiaalmeedia lavade võrgustikus. Kunsti kõrval on museaaliks saanud ka külastaja ise (6)**
- 30.03.2026 **Sirje Helme jätkab SA Eesti Kunstimuseum juhina veel kaks aastat (22)**

Kommenteeri

Loe kommentaare (8)

SOOVITAME SULLE